

κι καὶ μπροστὰ στὸν ξενოდόχο, τὸν ἀδερφὸ τοῦ μεγάλου ἀθρώπου. Οἱ μουστερηδες τὸν ἀκούγανε μὲ θρησκεία καὶ θεοφάνερο πῶς τοὺς ἔστρεψε ἡ κουθέντα, γιατί ἐμναιζε τὰ νὰ θέλανε πάντα νὰκούσουνε καὶ περισσότερα. Βέβαια! Τὸ καμάρι τοῦ Φιλωτιοῦ, ὁ Ἀρχιμαντρίτης. Τὰ ἱστορικά του καταντούσανε σὰν πράμα δικό τους, σὰν περιουσία τους.

Τὸ σπουδαιότερο ἱστορικὸ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρχιμαντρίτη, τοῦ ξενოდόχου τοῦ Κώσταρη τὸ χρωστῶ πρὸς τῆμαθα. Ὁ Ἀρχιμαντρίτης ἀξιωθήκε μιὰ μέρα νάχη μὲ τὸν Ἀφτοκράτορα τῆς Ρουσίας, μὲ τὸν Τζάρο, μιὰ μακρινὴ ὀμιλία, καὶ τοῦ ἔδωσε τοῦ Ἀφτοκράτορα μιὰν ἀληθινὴν ἐντύπωση. Διαλαλήθηκε ἀπὸ τὸ ὅλη τῇ Ρουσία. Ὁρκο μὴ μοῦ γυρέδατε νὰ σὰς βάλω πῶς εἶναι ἀληθινὸ καὶ μαρτυρημένο. Μὰ οἱ ἀγαθοὶ κήτοιχοι τοῦ Φιλωτιοῦ τόσος τὸ παθούσανε νὰ εἶναι ἀλήθεια, πρὸς τόντις δὲν μπερδεύετο νὰ εἶναι ἡ περὶ τῆς ὀμιλίας. Τὶ παράξενο κίβλας, μὲ τὸνομα πρὸς εἶχε τότες ὁ Ἀρχιμαντρίτης:

* * *

Ἦτσι πρὸς κατὰλαθα. Ἦνας μύθος, ἓνα παραμῦθε δημοτικὸ ἀρχίζει νὰ μορφώνεται λίγο λίγο μὲ τοῦ Ἀρχιμαντρίτη τὸ βίο, κ' ἔχει κατὰ συγκυνητικὴ μιὰ τέτοια προσπάθεια, ἐπειδὴ, νὰ μὴν τὸ κρύβουμε, πρὸς συντελούσανε στὸ μῦθε καὶ τὰ λόγια τῶν ἀδερφών. Γελῶ μὲ τοὺς καλοὺς μας Φιλωτιανούς κ' ἔχω ἄδικο. Τοῦ κάκου! Ρωμιὸς δὲν ὑπάρχει πρὸς νὰ μὴ διψῇ λίγη δόξα, πρὸς νὰ μὴ θέλῃ νάχη τὸ μερτικό του κι ἀπὸ τὴ δόξα τῆς φυλῆς του. Κανέναν Κώσταρη, ἀπὸ καινοὺς πρὸς εἶχα γνωρίσει, στὸ χωριὸ τους, δὲν τὰξιδώθηκε νὰπολύψῃ δόξα δική του. Ὁ πρὸς δυστυχημένος ἀπ' ὅλους, ὁ πρὸς ἀξιολύπητος χωρὶς ἄλλο, στάθηκε ὁ Κώσταρης ὁ γλωσσολόγος, πρὸς εἶδε ποῖς ξέρει πῶσος ἐλπίδες του νὰ τὸν ἀποχαιρετοῦνε μιὰ μιὰ. Ἦτσι τὸ λοιπὸν ἀποξημιώθηκε ὁ ἄθρωπος, καὶ δόξα του πρὸς ἔκαμε τὸν Ἀρχιμαντρίτη.

Δεφτέρια, τριάντα μιὰ τοῦ "Αἰ Δημήτρη" - Κερικὴ ἔξη τοῦ Σποριά, 1910.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Καίνας πρὸς διαλαλεῖ τὴν Ἀλήθεια κινδυνεύει κάποτε νὰ μείναι ὁλομόναχος· μὰ συμβαίνει τίς περισσότερες φορές ὅλοι ἢ τουλάχιστον οἱ περισσότεροι νάχουν τίς ἴδιες σκέψεις καὶ τὰ ἴδια αἰσθήματα, μὲ τὴ διαφορά μόνο πῶς δὲν τὰ ἐκφράζουν. Κ' ἔτσι ὅ,τι χεῖς φανέρονε τὴ γνώμη ἐνὸς μοναχὰ ἀθρώπου γίνεται ὅσους ἀπὸ λίγο ἢ γνώμη τῶν πρὸς πολλῶν. Ἡ συνείδησις ἐνὸς μοναχὰ ἀθρώπου εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐμπνήσει καὶ νὰ ἐξαγνίσει τὴ συνείδησις ἀλλοῦ λαοῦ.

ΤΟΛΣΤΟΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

"Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ,"

Μὰ στὸν ἐπικό ποιητὴ πρὸς φιλοσοφεῖ, δὲ στέκεται παρακάτου κι ὁ λυρικός ποιητὴς πρὸς ζουγραφίζει. Ὁ στίχος τοῦ Παλαμά ἀλαφροσέρνεται σὰν πινέλο γιομάτο χρώμα καὶ ψυχὴ γιὰ νὰ δώσῃ τὴν εἰκόνα πρὸς λαχταρεῖ. Καὶ στὰ βαθιὰ τῆς εἰκόνας τρέμει τὸ αἶσθημα καὶ ἡ φλόγα πρὸς κούνησαν τὸ χέρι. Αἶσθημα ζωντανῆς ἀγάπης καὶ φλόγα ἱερῆς ἐνέργειας.

Μὰ τέτοιους στίχους ζουγραφίζεται ὁ Βουργα-ροφάγος Βασιλιάς:

Νά! στὸ ξερό σου τὸ σπαθὶ καὶ στὸ ξερὸ σου ἡ λόγχη
καὶ φέγγει στὸ κεφάλι σου κ' ἡ ἀχιτωτὴ κορόνα
καὶ κάνουν ἱερατικὴ τὴν ὄψιν σου τὰ γένεια
τῶσπρα, στεφάνι τῆς Μεστέ, πλατὺ καὶ τὸ κορμὶ σου,
τὸ στέρνο σου τετράπλατο, κ' εἶναι γοργὴ ἡ ματιὰ σου,
σὰν ἀστραπέπετρα καὶ πρὸς γοργὸ τὸ θέλημά σου.
Τὸ σιδεροπικνύμας χρυσόπλεχτο, ρομπινί
καὶ τὸ θηλυκωτάρι σου, καὶ ὁ λόγος σου ρομπινί
καὶ αἶθερο καὶ ἡ γνώμη σου, κι ὅτε διαβῇ, ἀστράφτει
σὰ μάλαμα καὶ ὁ θρόνος σου, πύργος σὰν κάστρου κ' οἱ ὅμοι
καὶ ὁ σάκκος ὡς τὰ γόνατα ριχτὸς ρυτισσοφέρνει,
καὶ τὰ καμπάγια κόκκινα στὰ πόδια σου, καὶ λάμπει
ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὴν κορφή, καὶ σέρονται μπροστὰ σου
κ' οἱ ἀποκριτάρους τῶν ἐθνῶν πρὸς τὰχεις γονατίσει.

(σελ. 31)

Κι ἄλλου μὰς δίνεται μὲ τέτοιον τρόπο ἡ εἰκόνα τοῦ Ἀθηνιώτικου ἀρχαίου Ναοῦ πρὸς ἀλλαξοπίστησε μὲ τὸν καιρὸ κ' ἔγινε τῆς Παναγιᾶς ἐκκλησιᾶς.

Κλεισμένη ἡ θύρα πρὸς ἔχουνε ποτάμι σὲ ὅλα μέσα τὸν ἥλιο τῆς ἀνατολῆς. Τώρα οἱ φεγγίτες, τρόπες, κλειστὸς κι αὐτὸς μὲ τὰ πυκνὰ καφάσια, φοδισμένα λὲς πῶς τὰφίνονε τὸ φῶς τὸ ἡμερινό, σὰν ἔνο. Γλῶσσό, ὑπερούσις, μυτικὸ, νὰ φτάνῃ ὡς ἐκεῖ μέσα. Τὰ κατηχούμενα ἀπὸ θῶν τὸ γυναικίσι ἀπάνου μὲ τὴ σκεπή, τὴν κέδρινη καὶ τὴν κυπαρισσένια. Τὴ θωρικὴ γυμνὴ ὁμορφιὰ καμαρωτὰ φορτώνουν φανταχτερὰ φορέματα. Πολίτικα στολίδια τὰ κίονα ἀπάνου τ' αἰτικὰ. Τὸ ὁλοπρὸς κιδόμα: σκέπη τῆς Ἁγίας Τράπεζας. Ὁ πρὸς ἄγιο ῥήμα, καὶ βαπτιστήρι ὁ πέτρινος βωμὸς πρὸς τὸν πλουμέζον καρποὶ, στεφάνια, βούκρανα, λουλούδια, ἀμπελοκλάδια.

(σελ. 123)

Κι ἀκόμα νὰ πῶς μὲς' στὸ νὰ παρυσταίνεται ἡ Παναγιὰ:

Ἔνε ἡ Παλλάδα σου διωγμένη ἀπὸ μιὰ δέσποιν' ἄλλη μοναχική, ξαρμάτωτη, καὶ ἀπάνου ἐδῶ ἀραμένη μακριάθε, ἀνεγγιχτή, ἀχαρη, καὶ σὰν πνιμένη μέσα

* Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοῦ παρασμένο φύλλο.

σ' ένα φακίδι κόκκινο, σ' ένα μαντί γεράνιο.
χωρίς κοντάρι και σκοτάρι, ούδ' αγγόνιστο σκιάχτρο.
μ' ένα παιδί στην άγκαλιά, τὸ χέρι στὴν καρδιά της,
μιά σιταράνη, μιὰ γλυκειά, μιὰ ταπεινή, σ' αὐτὴν.
σὺν κοινωμένη, σὺν φτωχιά, σὺν ἔρημ, σὺν κλαυμένη.
μυθὲς κοντὴ, μυθὲς ψιλλή, μὰ σὺ νὰ βρίσκεται ὅλος
σὲ ψήλωμα, ποὺ ξετυλίγεται ἀγάλια ἀγάλια, θάμα.
Μόνον ἄπλωσε τὸ χέρι της κι ὅλοι μπροστὰ της πέψαν.
καὶ κάτου ἀπὸ τὸ χέρι της γονατιστὰ λυγίζουν.
Μόνον ἡ ματιά της κοίταζε· κάτου ἀπὸ τὴ ματιά της
μάρμαρα, ἄνθρωποι καὶ θεοί, ραγίζανε καὶ λιώναν.

(σελ. 109)

Χορηγραφικὰ διαμάντια πλουμίζουσι συχνὰ τὸ βιβλίο, καὶ βρίσκονται τὰ καλῆτερα στὶς σελίδες 25, 31, 67, 71, 94 καὶ κάτου, 114, 142, 146 κ.λ.

Στὸ δεύτερο λόγο στιγματᾷ ὁ ποιητὴς λίγο πρὶν ἀρχίσει τὸ δράμα τοῦ γιὰ τὸν ὕμνο τοῦ Βασιλεῖ, στιγματᾷ τὴν ψάλλη, τοὺς τόπους τῆς ἐξορίας τῆς μητέρας τοῦ Βουργαροφάγου, τὰ νησιά τοῦ Μαριμαρᾶ. Ὅραματικὰ περιγράφει ἐκεῖ τῆς περιτῆμης Θεοφανῶς τὴ ζωὴ. Εἶναι ἡ γυναίκα ποὺ στὴν ἐποχὴ τῆς τὴν κράζανε «Λάκκινα», γιὰ τὴν ἀντρέει τὴν τέλμη καὶ τὴ θωριά της, ἡ γυναίκα ποὺ οἱ Μοῖρες τῆς δώσανε τὴ χάρη τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλένης νὰ χαίρεται.

Νά τὴν ἡ Ἀντιόπη Θεοφανῶ! Πούλια καὶ Φούρια. Κοίτα.
Πέριμα κρατῆ. λιγνόθερα καὶ στὴν κορφή τῆς βέργας
ἀτάλα πρὸς ὁ τρίφυλλος λωτὸς, μαλαματένιος.
Καὶ εἶν' ὁ λωτὸς ποὺ δὲν τὸν τρώει, τὸ στριγλοθότανο εἶναι
ποὺ μὲ τὸ θῆρι σὲ χαλᾷ, μὲ τὰγγισμα σὲ λιώνει,
κι ὅποιος κι ἂν εἴσαι, ἀκχευτὴς ἢ χαροκόπος, ὅτι,
τὰ βέχνης ὅλα· τὴ ζωὴ, τὴ δύναμι, τὴ νιότη,
κι ἂν εἴσαι τίμιος, τὴν τιμὴ, τὸ θρόνο, ἂν εἴσαι ρήγας·
θησαυριστὴς, καὶ γίνεσαι ζητιάνος κ' ἐρροσπίτης,
παιδί γιὰ τὴν ἀγάπῃ της φονιάς γιὰ τὸ φιλὶ της.

Σὺν τὸ δοῦναι τ' οὐρανοῦ τοῦ κόρφου της οἱ ρόγες
λάμπουν, καὶ τίς βυζαίνονε καὶ τρεμοκοκκαλιάζουν
τὸ χαῖνο βασιλόπουλο τὸ γυναικοδοσμένο
κι ὁ νικητὴς ὁ ἀνυπέρβλητος τῶν ἀνιχνάδων, ὅμοιος
καὶ λάμπει, βέγλα ἀγγελικὴ σὲ οὐρανικὴ μιὰ πύλη
το μουσικὸ χαμόγελο στὰ πλαστικά της χεῖλη.

(σελ. 39.—40)

Οἱ τρεῖς βασιλιάδες ποὺ πλάνεψε καὶ γῆτεψε ἡ Ἀντιόπη ζογραφίζονται μὲ μιὰ χρωματιὰ ἐκαθένας βραχίᾳ στὸ χαρραχτήρα καὶ στὰ γνωρίσματά του. Εἶναι ἀπὸ τὰ κομμάτια ποὺ μποροῦν νὰ ταράξουν τὴν ψυχὴ, γιὰτὶ καὶ ποιητικὴ ἀξία σημαντικὴ κλειοῦνε καὶ δίνουν μιὰ παράξενη, μ' ἀληθινώτατη ἐντύπωση τῆς τοπικῆς ζωῆς, ποὺ κάτου ἀπὸ τίς σελίδες τῆς ἱστορίας μάντεψε καὶ μὰς ὑποβάλλει ὁ ποιητὴς. Γιὰ παράδειγμα τυπώνουμε λίγους στίχους, ποὺ μέσα τους παρασταίνεται τὸ ἐρωτικὸ πάθος τοῦ Ῥωμανοῦ.

Μὰ μὴν αὐγὴ ποὺ πάγαινα γιὰ νὰ ξεμοναχιάσω
τὸ δυσκολόπιστο θερίδι, καὶ παραστρατισμένους

κλειστοῦκα μέσ' στὴ λαγκαδιά, σὲ κάποιου σπῆλιον τὸ ἔμπα
σ' ἀπάντησα βασίλισσα, καὶ σύντοχα μ' ἐσένα.

Μὲ σκλάβους. Μὲ ὑπόταξες. Παιδί σου. Πρόσταξέ με.
Στὴ σάρκα σου εἶν' ἡ χώρα μου, στὰ μάτια σου ἡ φωτιά μου.
Μιὰ νύχτα στὸ κρεβάτι σου, στὴ Δαμασκὸ μὴ νίκη.
Μιλᾷς· θερίζεις τίς καρδιές. Γελᾷς· Τρυφερὴ τίς γυνῆες.
Γητεύτρα κ' ἡ ὁμορφάδα σου καὶ πνίχτρα ἢ ἀγκαλιὰ σου,
κ' ἡ δύναμι σου ἀλόπητη, κ' ἡ ἀπόφασι σου τίγρη.
Μὲ τὸ σπαθί, καὶ καταλαίρ, μὲ τὸ φαρμάκι, λιώνεις.
σελ. 11)

*

Ἡ δύναμι τοῦ τεχνίτη δὲ λογαριάζεται μονάχα στὸ καλοδομένο νόημα καὶ στὴν καλοδεμένη σκέψη. Λογαριάζεται ἀκόμα ὡς καὶ σὲ κείνα ποὺ τὰ νομίζουμε παραμικρὰ μὰ ποὺ ὅπως εἶναι ἀπαράτητα στοιχεῖα γιὰ τὰ μεγάλα. Στὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλεῖ» ὁ ποιητὴς σὲ μπάζει μὲ τὰ ὅλα τοῦ στὸ Βυζαντινὸν κόσμον. Τὸ φόντο ποὺ πλάθεται καὶ ποὺ πάντα στέκεται πίσω ἀπὸ κάθε στίχο γιομάτο εἶναι ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴ μεγαλοπρέπεια, τὴ λαμπράδα τῆς ἀρχοντιάς καὶ τὸν ἀρμάτων τὴ βοή τῆς ἐποχῆς ποὺ ἡ λύρα ἀνιστορεῖ. Μὰ τὸ φόντο ἀπὸ ἀλλάζει ὅταν οἱ στίχοι πιάνουν νὰ ὑμνήσουνε βλαδητικὰ τὴ νικήτρα τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς, τὴ γλυκειὰ Θεομήτορα. Στὸ βάθος τότες κάθε εἰκόνας καὶ σκέψης ὁ ἀχὺς τοῦ στήμαντρον τρέμει, τὸ μουσικὸν βυθιάζει, τῆς ψυχῆς ἡ γαλήνη κυλᾷ, τὸ ψάλσιμον ἀπαλὸ γροικιέται, τὸ μέτρο ράσο ἀόρατο διαδραίνει.

Ὁ ὁγδὸς Λόγος εἶναι σὺν ἓνα ἠρησκαεφτικὸ τροπάρι ποὺ ἡ σύγχρονη ψυχὴ μπορεῖ ν' ἀναδύσῃ λευτερωμένη ἀπὸ τίς πρόληψεις καὶ τίς ἱεροῦρες τοῦ καλογερισμοῦ.

Μητέρα τῶν ἀνέλιπων κι ὅλων τοῦ κόσμου σκέπη,
κάτου ἀπὸ σὲ κ' οἱ ἀνέλιπες κι ὅλος ὁ κόσμος εἶσαι!
Τέτοιος ὁ κόσμος ἔγινε μ' ἐσέ· τὰ πλῆθια τοῦ ὕδατος.
θησαυροὺς δύναμης, χαρὰς καὶ τέχνης καὶ σοφίας.
ὅλα τάρνῃθηκα γιὰ σέ, καὶ γίνηκα γιὰ εἶνα
κόσμος φτωχὸς ἀπὸ τὸ νοῦ, γυμνὸς ἀπὸ τὴ γνῶσι.
κι ἀτόχατος καὶ βάρβαρος· καὶ παρασταμένους
στὰ πόδια σου καλόγερος· ἀσκητεντὴς μπροστὰ σου,
μαράζωμα ὅλη του ἡ ζωὴ καὶ ὁ νοῦς του μοναστήρι.
Μπρὸς τὴν εἰκόνα σου γυρτός ὁ κόσμος, μὲ τὸ στόμα
τρεμουλιαστό, κρεμᾶμενο μόνον ἀπὸ τὸ νόμα σου
κι ἀπὸ τὴ σκέπη σου, Κυρά, κι ἀπὸ τὸν ἀνέλεμμά σου,
μ' ἓνα τροπάρι μυστικὸ, μὲ μιὰ πνιχτὴ μουρμούρα
δυσάπιστα κοντέλγα· Χαῖρε. Χαριτωμένη!

Κι ὁ ἀκόλουθος Λόγος, ὁ ἑνατός, ἐκεῖ ποὺ ὁ Βουργαροφάγος στὴν προσεφκὴ του, βλέπει καὶ περνᾷ ἀπὸ τὸ θρηνητικὸ τοῦ ὅλη του ἡ ζωὴ, ὁ ἀγώνιος ὁ ἄσωστος κι ὁ πόλεμος ὁ σκληρὸς, ὁ ἑνατός Λόγος θυμίζει μὲ τὰ κάθε τόσο γυρίσματα καὶ τίς ἀποστροφὰς πρὸς τὴν Παρθέναν, τοὺς ἐκκλησιαστικούς χαιρετισμούς τῆς Παναγίας στὴν «Ἀκολούθια τοῦ ἀκάθιστου ὕμνου.»

Στὸν πόλεμο ὁδηγῆτρα Ἐσὺ μεσίτρα στὴν εἰρήνην

ὕπερμαχον Στρατήγηστα, σ' ἐσὲ τὰ νικητήρια.

(σελ. 127)

Μ' ἐσὲ ξημέρωσε ἡ χαρὰ καὶ σθεῖ ἡ κατάρα, πῆρε
μ' ἐσὲ, Μητέρα. καὶ ὁ Θεὸς τὴν ἡμετέραν τοῦ Βρέφους
καὶ ὁ γέρον κόσμος ἄλλαξε καὶ νύξ ξανασηλώθη.

(σελ. 128)

Σκέπη τοῦ κόσμου πρὸ πλατείᾳ ἀπ' τὸν κόσμο, στὸ σκοτάδι
πύρινα στήλες ὁδηγητὴν, καὶ τῆς ψυχῆς λιμάνι
καὶ ποταμὸ πρὸ μᾶς κυλᾷ τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα.

(σελ. 129)

Ἄγνο βέλτε καὶ ζωντανό, πρὸ τῆς σφαγιασμένης
τῆς Πνέμα, ῥόδο ἀμάρταντο, πύρινα ἠρόνε, χαίρε!

(σελ. 131)

Ὅπου ἐσταῖς τὸ γυμναστήριον τοῦ φλόγιου τοῦ εἰδωλοῦ
Δροσὶ γὰρ Σένα καὶ ὁ ὕμνος μου σ' αἰῶνες τῶν αἰώνων.

(σελ. 132)

Ἐλπίδα ἀπ' τοὺς σφαιροὺς τῆς γῆς τὸ ἡμέλιο εἶσαι

(σελ. 134)

Ἡ περίφημη προσεφκή τοῦ Βουργαροφάγου
προσκυνητὴ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ὑμνον Λόγου, ἀκολου-
θεῖ στὸν ἔνατο, γιομίζει τὸ δέκατο καὶ τελειώνει
στὸν ἐνδέκατο Λόγον. (Ὁ ποιητὴς κάτω ἀπὸ τοὺς
μύθους, τὴς παραδόσεις, τοὺς ὕμνους, τὴς ἱστορίας,
μᾶς δείχνει τὸ χαρακτήρα τοῦ Βασιλείου τὸν ἄγριο,
τὸν ἀδάμαστο, τὸν ὀρμητικὸ, τὸν ἐγωϊστικὸ μὲ μᾶζ
τὸ ἡετικό, τὸ σιγὴ πρὸς τὴν ἐνέργεια τὸν κεντρίζει
καὶ τὰ ἔργα τὸν ἐνθουσιάζουν. Καὶ τέτοιος χαρα-
κτήρας εἶταν πρὸς σὲντρινε τὸν παντοδύναμο Βασί-
λειο τὸν παρακοιμώμενο στὴς πρώτες μέρες τῆς νεα-
νικῆς του βασιλείας.

Παραδυναστή σὲ ὕψωσα καὶ ἐπὶ δὲν εἶπες ἡ φάνει!

(σελ. 130)

καὶ πρὸς παραπέταξε στὸ σκοτάδι τὸν ἀδερφεῖ του
Κωνσταντῖνο τὸ «συμβασιλέα» ἀπαράδγαλο στὸ φῶς
πρὸς αὐτὸς του σκόρπιζε.

Πᾶρε καὶ ἐπὶ ἕνα τρίπαλο τῆς δυνάμεως μου καὶ ἄρε
καὶ μάζε τὰ ποικύματα καὶ τὰ ποδιαλεγούδια,
ἄμοιαστο ἀδέρφε, πρὸς μεθᾶς καὶ ἀπὸ βασιὰ κοιμᾶσαι
στὴς ἀγκαλιὰς μὲ τοὺς μικροὺς κακίμους, μὲ τὰ τραγούδια.

*

Τὸ θριαμβικὸ κατέδασμα τοῦ Βουργαροφάγου
ἀπὸ τὸ βορρῆ ἴσα μὲ τὴν Ἀττικὴν μεσηθρία, δίνει
στὸν ποιητὴ τὴν ἐφκαιρία νὰ ὑμνήσῃ τὴς Ἑλληνι-
κῆς χώρες πρὸς εἶδαν τ' ἀμέτρητα φουστὰ. Σ' ἀπὸ
τὸν ὕμνο μέσα ὅλοι οἱ τόποι ἔχουν τὴ δόξα τους.
Κάθε πέτρα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἱστορία, κάθε βου-
νὸς, πέρασμα, διάσελο καὶ ἀθανασία. Ὁ ποιητὴς ὁ
φυσιολάτρης καὶ Ἑλλαδολάτρης ὑψώνεται ἀπὸ λα-

χάρα, ἐθουσιασμὸ καὶ περηφάνια καὶ ἀγγίζει τὴς
δόξας τῶν τόπων μὲ τόσο θερμὴ ἀγάπη πρὸς κάθε
στίχος τοῦ γίνεται ψῆλημα πρὸς τ' αἴψουα τὰ γιομά-
τα ψυχῆ καὶ ἰδέα.

Ἐννῆτρα γῆ, κυματιστὰ σὲ σένα εἶν' ὅλα Ἑλλάδα!

Ἐλλᾶς, καὶ ἕνα ἀνατρίχισμα καὶ σὴ γαλήνη σου εἶναι
κορμὶ γυναικῆς καὶ ὅλα σου καὶ ἀπ' τὴν κορμὶ ὡς τὰ νύχια
καὶ ἀνᾶρα καὶ καμαρωτὰ λυγνένται καὶ σὲ στέκουν.

(σελ. 131)

Τὸ τραγούδι τοῦ Παρνασσῶ (σελ. 80 καὶ κά-
του) ἔχει μιὰ ἑλληνικὴ μεγαλοπρέπεια ἀπλωμένη
σὲ ζουγραφίᾳ καὶ σὲ φιλοσοφία πρὸς μὴ μπορεί νὰ συγ-
κριθῇ μὲ τὰ πρὸ διαλεχτὰ κομμάτια τῶν Ἀρχαίων
ποιητῶν. Ἔτσι ὅλο τὸ ἔργο δυνατὰ τὸ ταράξει
ἕνα νέδρο ρωμαϊκὸ, πρὸς ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ψυχῆ τοῦ
Βασιλείου καὶ κλαδώνεται ἴσα μὲ τὴν τελευταία λαϊ-
κὴ παράδοση πρὸς φροντίζει πάντα νὰ θυμηθῇ ὁ
ποιητὴς. Μ' ἀπὸ τὸν τρόπο ὅλος ὁ ἑλληνικὸς κό-
σμος ἀρχαῖος, μεσαιωνικὸς καὶ νέος μὲ τὴ Μούσα
γὰ μαγικὰ ζυμώνεται καὶ ἀνεδαίνει ὅσο πρὸς παρουν-
σιάζεται μπροστὰ μᾶς σὲ μιὰ καὶ μονάχη γλῶσσῃ
ἱεροφῇ, πρὸς μπορεί ὁ καθένας νὰ τὴ γεφτῇ. Καὶ
τέτοια ἱεροφῇ εἶναι καὶ τὴ πρὸς τὸν ὀργανισμὸ μᾶς
ἡ μπάση τὸ γερὸ καὶ τὸ πλούσιο αἷμα, τὸ ἄλλο καὶ
τὸ πυρὸ, προορισμένο νὰ τρανέψῃ τὴς κατωπινὲς γε-
νιὰς πρὸς ὁ ἀνάψουν ὅλες τὴς πλάστρες φωτιὰς πρὸς
σήμερα σθηστὲς κοιμούνται σὴ χώρα.

Ὁ Κατεδατὸς τῆς Λιάκουρας (σελ. 81), οἱ ξω-
τικῆς πρὸς ἀγαποῦνε τὸν ἥλιο (σελ. 83), τὸ Γυφτόκα-
στρο (σελ. 90) κ.λ. εἶναι μύθοι βγαλμένοι ἀπὸ τὴ
σύγχρονη λαϊκὴ ψυχῇ μὲ πρὸς ὁ ποιητὴς τοὺς σφυ-
ροκοπᾷ στ' ἄμῃ τοῦ στίχου μᾶζ μὲ τὴν κάθε ἀρ-
χαία παράδοση. (Τοῦ Λόγιου Ἡρόκλου, τοῦ βασιλείου
Κωνσταντίνου μὲ τ' ἀκέφαλο ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλω-
να, τῶν ἐφτὰ τελευταίων φιλόσοφων πρὸς μίσεψαν
στὴν Περσία κ.λ.)

Μὲ πᾶν ἀπ' ὅλα στέκεται ἡ ὅσο δικὴ μᾶς,
τόσο καὶ ξένη προφητικὴ δύναμη τοῦ ποιητῆ, πρὸς
μέσα στ' ἀπλὰ λόγια καὶ στὰ φιλοσοφικὰ δράματα
δείχνει τὴς μελλούμενες στράτες τοῦ κόσμου. Ὁ ὁ-
μνητὴς τῶν τωρινῶν καὶ τῶν παρασμένων ἀνεδα-
σμένος πρὸς χρυσὸ ἥρωα τῆς φαντασίας τοῦ πρὸς δὲν
ἔχει σύνορα καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ πρὸς δὲν ἔχει δε-
σμὰ, κοιτάζει ἀπὸ ἀψηλὰ τοὺς πόλεμους καὶ τοὺς
ἀγῶνες, τὴς ματαιότητες τῆς ἀθρώπινης ὑπαρξῆς,
τὴς ἀσιώπαστες ὁρμῆς πρὸς κεντρίζουν τὴς πράξεις καὶ
ζυγιάζοντας καὶ κρίνοντας καὶ προτρέχοντας μᾶς ση-
μαίνει τὴν καμπάνια τῆς ἀδριανῆς λειτουργίας.

Ἀστραφε φῶς καὶ γνώριστε τὸν ἑαυτὸ σου. Βάστα.

ρίξου, ἀργατιὰ βραχόντισσα, χτύπα, ἀργατιὰ ἐκδικητῆρα!
Νά! Νά! Σηκώθη ὁ σηκωμὸς τοῦ κόσμου ὁ πρὸς μεγάλος,
τοῦ φτωχοῦ σήκω ὁ σηκωμὸς! Σφιχταλυσσοδεμένο

σὲ τυραγνοῦσε ὁ δράκοντας, καὶ δουλευτὴ καὶ δοῦλο
σὲ τρώπαρ μέσα καὶ σπηλιᾶς, γύφτο καὶ χτήνος, μέσα
σὲ πυρομένους κλιθενοὺς καὶ ἀνγλίαρα κατ'ὥγια,
τὰ φάμπρικες πολυκοσμίες, πολύτεχνα ἀργαστήρια,
παλάτια εἴταν οἱ φάμπρικες, μπουντρούμια τάργαστήρια·
καὶ ὄλα, τῆς κόλασης κελλιά, μπουντρούμια καὶ παλάτια.

Τῆς ἀρχαίας ὁ βασιλεὺς, τῆς φτώχειας ὁ πατέρας,
τοῦ κέρσιου ἀφέντης. Ἐρχεται τὸν πάντων ὁ ντραγάτης,
καὶ φτωχολέοντας κράζεται καὶ λιόντας εἶναι. Φτάνει.
ὁ κληρονόμος ἔρχεται, στάμνα βασιλῆ καὶ σπάθα.
Ἀπὸ τὰ δάκρυα τοῦ φτωχοῦ μεστὴ βασιλῆ εἶν' ἡ στάμνα.
(σελ. 153)

Τ' ὕνειρο τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ, τῆς κοινωνικῆς
ἀναμιπουμιπούλας ἡ ὁργή, ἀνεδαίνει μὲ τὴν Λύρα
τοῦ ποιητῆ, τὴν ἀγγίζει καὶ ἀφτὴ ἀψίνει τίς χορδὲς
τῆς νὰ τονίσουν τὸ τραγοῦδι ποῦ τῆς ἀξίζει. Ἔτσι
μέσα ἀπὸ τὸ ποίημα τὸ γιομάτο Ἑλλάδα, ἀντηχοῦν
κάποιες μεγαλονότητες Ἰδέες καὶ προφητέβουνται
κάποιοι μελλοῦμενοι δρόμοι μὲ μιὰ ἐθλόδεια ποῦ
ἀξίζει ν' ἀναδίνεται ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ χῶμα ποῦ τίς
πρωτόσπειρε καὶ τίς πρωτοφύτρωσε μὲ τὸ φῶς τοῦ
ἡλίου.

*

Ὁ Παλαμᾶς ἔχυνε ὅλο τὸ ἔργο του σὲ στίχο
δεκαπεντασύλλαδο, στὸν «ἐθνικὸ» στίχο καθὼς λε-
γότανε ἀπὸ τὸν καιρὸ ἀκόμα τοῦ Βυζαντίου. Τὸν
πῆραν τὰ δημοτικὰ τραγοῦδια καὶ τὸν ζωντανέψα-
νε, τὸν πῆρε ὁ Σολωμὸς καὶ τοῦ ἔδωσε τῆς ὁμορ-
φιάς τὴν πλαστικότητα. Μὰ τὸν παράλαβε καὶ ἡ
καθαρέδουσα, τὸν ἔκαμε ρημάδι καὶ τὸν παράδωσε
στὰ χέρια τῶν ποιητῶν τῆς Ρωμισσύνης νεροῦλό,
χαηλωμένο, ἀκκατάστατο, παραλλαγμένο, κ' ἔτσι σέρ-
νεται τὸ περισσότερο ἴσα μὲ σήμερα. Μὰ ὁ τεχνί-
της ὁ ἄξιος πρῶτα πρῶτα γνωρίζεται ἀπὸ τοῦ στί-
χου τὸ γέννημα. Ἔτσι ὁ στίχος ἐνὸς Παλαμᾶ δὲν
μποροῦσε παρὰ νὰ περπατᾷ γερός, γιομάτος, δεμέ-
νος, καλὸδολος καὶ νὰ χαίρεται τὴ ζωὴ σὰν πλά-
σμα σφραγισμένο ἀπὸ τὴν ὁμορφιὰ τῆς Τέχνης.
Βέβαια πῶς τίς χάρες τοῦ στίχου τῆς «Φλογέρας
τοῦ Βασιλῆα» δὲν ἔχουν οἱ δεκαπεντασύλλαδοι ποῦ
ψάλλαγε τὴν Παλλάδα ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια ἀπὸ
τὸν ἴδιον ποιητὴ μὲ τὸν «Ἕμνο τῆς Ἀθηνᾶς». Αὐτὸ
νομίζουμε πῶς στέκονται ἀφορμές. Ἀπ' τὴν μιὰ με-
ριὰ τὸ δουλεῖμα ποῦ ἔκαμε ὁ Παλλῆς μὲ τὴν «Ἰ-
λιάδα» του στὸ δεκαπεντασύλλαδο. Τοῦ ἔδωσε κα-
νόνισμα, σφίξιμο, λύγισμα, σάρκα, πλοῦτος, ἀέρα,
ἐρμὴ καὶ τὸν ἄφησε νὰ πετάξῃ μὲ ἄγνωστο τρόπο
ἴσα μὲ τότες. Κι ἀπ' τὴν ἄλλη, ἡ προκοπὴ ποῦ
ἀκολούθησε ἀπὸ κεῖνο τὸν καιρὸ στὴ μελέτη, στὸ
κανόνισμα τῆς δημοτικῆς μας γλώσσας καὶ στὴν
καλλιέργειά της.

Εἶναι ἀλάθεφτο κεῖνο ποῦ εἰπώθηκε πῶς ὁ με-

γάλος τεχνίτης εἶναι μαζὶ καὶ πρώτης σειρᾶς γραμ-
ματικός. Ἐνὰ παραδείγματα ἔχουμε πάμπολλα.
Τελευταῖο ἔχουμε τὸ παράδειγμα τοῦ Γάλλου ποιη-
τῆ Γιάννη Μωρεᾶς. Τὸ φωνάξανε πῶς ὁ στίχος τοῦ
εἴτανε ἀφεγάδιαστος ἀπὸ τὴ γλωσσικὴ μεριά, καὶ
γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα εἶχε τοῦ ἀνάγλυφου τὴν κανονι-
κάδα. Ὁ Ρεμυ-ντέ-Γκουρμὸν μιλῶντας γιὰ τὸν
ποιητὴ ποῦ πέθανε εἶπε ἀνάμεσα σὲ ἄλλα: «Ἄς
τὸ μάθουμε ὅλοι πῶς κάθε μεγάλος ποιητὴς εἴτανε
καὶ μεγάλος γραμματικός, Ντάντες, Ρονσάρ, Γκαί-
τες, Βίχτωρ Οὐγγώ, ὅπως ἄλλοις καὶ ἃ λεγότανε».
Ἔτσι ὁ Παλαμᾶς ὅσο κι ἂν τὴν ἐρμὴ τοῦ σύντριψε
ἡ πολυκαιρινὴ συνήθεια μιᾶς γλώσσας ἀκανόνιστης
καὶ ἄμορφης, ὅπως ἡ καθαρέδουσα, ἔμως σὰν ἐπι-
σε τὸ κοντίλι γιὰ τὰ μεστὰ ἔργα τῆς φαντασίας τοῦ,
ἔτρεξε στὴν ἀκέρια δημοτικὴ μας καὶ πρόσπεσε, ὅ-
πως μπόρεσε, κάτου ἀπὸ τίς φτερούγες ποῦ μᾶς ἀ-
νοίγουν τὰ σοφὰ παραδείγματα τοῦ Ψυχάρη. Κι ὁ
στίχος τοῦ ξέροντας ποῦ πατὰ, βρήκε τὸν καιρὸ γιὰ
νὰ ὑψωθῇ, νὰ πλαστῇ, νὰ λυγίσῃ, ν' ἀπλωθῇ καὶ
νὰ μᾶς φαντάξῃ σὰ χρυσάφι χυμένο σὲ καλοῦπι
τέχνης καὶ σπουδῆς, σὰν χρυσταλλο ποῦ εἶναι
γραπτὸ τοῦ ἀχάλαστο νὰ μένῃ γιὰ πάντα. Ὅ, τι ἔ-
σπειρε ὁ Σολωμὸς ἦρθε ὁ καιρὸς τοῦ νὰ φαντρώσῃ.
Πρῶτ' καὶ λιποπρίονη καὶ λιόκαλ' εἶναι ἡ μέρα
κ' ἡ Ἀθήνα ζαφειρόπατρα στῆς γῆς τῆς ἀγαυοῦ.

(σελ. 34)

Γιατ' εἶν' ὁ νόος πᾶς δυνατός καὶ ἀπ' τοῦ πελάου τὸ κύμα.

(σ. 94)

Γιὰ ποῦ τὸν Ξέρξην γέννησε, κ' ἐπλάσε τὸν Αἰσχύλο!

(σ. 103)

Δέηση, φωτίζεις· δέξου με· κ' ἐσύ μετάγοι ἀγιάζεις!

(σ. 117)

Σὰν κέδρο καὶ ἂν ὑψώθηκες ἐγὼ εἶμαι ὁ ξυλοκόπος.

(σ. 130)

Εἶνο τὸ σπλάχνος μου ἔγινε κ' ἡ καλοσύνη ἔχρως μου.

(σ. 131)

Πάω νὰ μ' ἀργάσῃ ὁ πόλεμος καὶ νὰ μ' ψῆσῃ ἡ πλόδα.

(σ. 139)

Τὸ περιστέρι ὅλο πετὰ καὶ ὁ λύχνος ὅλο σέγγει.

Τὸ περιστέρι εἶναι ψυχὴ καὶ ὁ λύχνος εἶναι πνέμα.

(σ. 143)

Μὲ τὸ μαχαίρι κερδιστῆς καὶ μὲ τὴ νίκη χτίστης.

(σ. 147)

Στ' ὀλπειὰ βροντὰ ξανανθιστὴς τῆς Ἀστεικῆς μελέτης!

(σελ. 149)

Μὰ ὁ Παλαμᾶς τὰ διαλεχτὸς τεχνίτης ποῦ
δημιουργεῖ ἐποχὴ, ἐνοῦσε βαθιὰ τὴ γλωσσικὴ
Λάμια ποῦ ρουφᾷ τὸ αἶμα τῆς Ρωμισσύνης καὶ
στηλώθηκε ἀγνάντια τῆς πολεμιστῆς ἀπὸ τοὺς πρῶ-
τους. Ποτίστηκε ὅλος ἀπὸ τὸ φῶς καὶ τὴν ἐρμὴ τῆς
Ἰδέας καὶ εἶδε σὰν ἀντίμαχο τὸ Δάσκαλο ποῦ θέ-
λει ν' ἀφανίσῃ ὅλο τὸ σήμερα καὶ τὸ ἄβριο, κού-
φιος καὶ στενοκέφαλος καθὼς εἶναι, χαλαστής τοῦ
κάθε τι ποῦ ζῇ. Καὶ μέσα στὴ «Φλογέρα τοῦ Βα-

σιλιά» ή φωνή του βρίσκει τόν τρόπο νά ξεσπάσῃ.

Σ' ἐσένα Δίρην, καί μαζὶ μ' ἐσένα ὅλα τὰ πάντα
ποῦ σάν ἐπὶ ἀναδρίσανε καί σάν ἐσένα τρέχουν,
ποτάμια, κεφαλόδρομα, πηγές, πηγάδια, ριάνια
χερσοτοπιές, χλωρότοποι, κάμποι, βουνά, καστέλλια,
κι ἀπὸ τὸ χιόνι τοῦ Ὀλύμπου κι ὅς τῃς Ἀθήνας τῶτρο
κάθε κομιάντι τάχραντον κορμιού σου ὡ μάννα Ἑλλάδα
κ' ἐπὶ τὴν ἰδία ἐσο μισρὸν πὺ δυνατό, ὡ Ἑλλάδα,
μὲ τὸ καινούριο τῶνομα σὰς κράζῃ, ἐσο κι ἂν εἶναι
γραφετὸ νὰ μαρτυρήσῃτε, νὰ καταφρονεῖσθῃτε,
καί νὰ πεθάνετε μ' αὐτὸ (πάντα καθὼς παθαίνει
μερὲς ποῦ κι ἐσο κι ἂ χαλῇ κι ἐσο κι ἂν πᾶς στὸν ἄδην,
γλήγορ' ἀργὰ τὸ χάρο του πατὰ καί ξαναθαίνει),
μὲ τὸ καινούριο τῶνομα σὰς κράζῃ : Γεωμισύνη !
Μὲ τὸ καινούριο τῶνομα κ' ἐγὼ σὰς στεφανώνω,
καί τὸ στεφάνι σας αὐτὸ θεωρῶντας πόσο ὁραία
ταιριάζει στὸ κεφάλι σας, γιὰ μισροττέφανο εἶναι,
γιὰ στέφανο ἀγκυλοπλεχτο, σπαράζῃ κι ἀλαλάζῃ !
(σελ. 92- 93)

Ὁ τρανὸς ποιητής, ὁ προφήτης ποῦ βλέπει μὲ
τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του τὴ μελλούμενη νίκη τοῦ
μόνου ἄξιου ἀγώνια ποῦ εἶδε στὰ χρόνια μας ἡ Φυ-
λή, τοῦ ἀγώνια ποῦ γιὰ νὰ νοιώσῃς τὴ σημασία του
καί τὴν ἀρχή του πρέπει νὰ βλέπῃς πολὺ βελήτε-
ρα ἀπὸ τὰ φανόμενα, τόσο βελήτερα ποῦ χάος ἐ-
λάκκιρο νὰ σὲ χωρίζῃ ἀπὸ τοὺς ἀνίδεους, τοῦ ἀ-
γώνια ποῦ ἀρχίζεις ἀπὸ τὴ γλώσσα γιὰ νὰ τελειώ-
σῃ στὴν ψυχὴ καί στὴ ρίζα τῆς ψυχῆς ποῦ μολέφ-
τηκε ἀπὸ τὴ νεκρίλα τῶν ψευτοιδανικῶν τῆς πα-
λιάς δόξας, ἀπὸ τὸ ὁ τρανὸς ποιητής καί προφήτης
δὲ στέκεται ἀδιάφορος κι ἀγναντεψτής, μὰ κατεδαί-
νει γιὰ νὰ πολεμίσῃ στὸ πλᾶϊ τοῦ ἀγωνιστῆ καί
νὰ ρίξῃ μὲ τοῦ ἀδύνατου τὸ δίκιο, τὸ δυνατό του ἀ-
νάθεμα.

Φύτρα κακῇ, γραμματικῇ, ρητόροι, φιλοσόφοι,
μὲ τὰ γιορᾶτα ὀνόματα καί τὰ βεῖα τὰ κεφάλια,
πλέχτες τῶν ἀερόλογων καί τῶν ἀνέμων φάλτες !

Ἡ γλώσσα ποῦ βροντομαχᾷ στὸ λόγῳ μου εἶν' ἡ γλώσσα
τῆς ἀρχαϊκῆς, τῆς λεβεντικῆς καί τῶν ἀκέρμων, καί εἶναι
μὲ τὴ δική σας ἀμοιρασὴ πᾶσι τὰ λόγια πάντα
βελήτορα, ἐνὰ σὰ νεκρὰ καί σὰ μπαλαμωμένα.
Ἐμένα ροδολόκινα τὰ λόγια μου σαλεύουν
σάν τοῦ ματιοῦ τὸ παίξιμο, καί σάν τὴν εὐχὴ ἀλλάζουν,
γιατὶ στὴ γλώσσα τῶν ἀπλῶν, κάθε ποῦ τὴν ἀφῆσαν
ὅλο νὰ δῶσῃ τῶνος τῆς, τὸ Πνέμα τᾶντι πνέει
ποῦ χέρια πᾶει καί λογισμοὺς πρὸς τὰ μεγάλα ἔργα.
Καί ρίμες καί πιτσάκια σας κι ὅλα σας τα γραμμένα,
φύτρα κακῇ, σχολαστικῇ, φιλόσοφοι, λογάδες,
δὲν εἶναι τίποτε, μπροστὰ στὸ καναφρονεμένο,
στᾶγραφο, σάποσπερὸν τραγούδι, ποῦ ἀρχίζει
σάν κατεδαίνῃ ἀπ' τὸ χλωρὸ βουνόπλαγο ὁ τροπᾶνος
καί τοῦ ἀρπάξῃ ἡ θάλασσα καί τοῦ ἀποστελαινοῖται
στὴ μέρα ποῦ ἀργεσθύνοντας τ' ἀκούει κι ἀναγαλλιάζει !
(σελ. 137-138)

*

Ἡ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά» τάχα, τέτοιο ποιή-
μα ποῦ εἶναι, ὡς μπορέσῃ νὰ θεριμάνῃ μὲ τὸ πλοῦ-
τος τῆς φωτιᾶς τῆς τῇ λαϊκῇ ψυχῇ ποῦ ψυχρὴ κι
ἀδιάφορη, μάρμαρο ἀδούλεφτο στέκεται μπροστὰ
μας καί μὰς κοιτάζει : Ὅχι βέβαια.

Ἐμπνευσμένη ὅλη ἀπ' ἀφτὴ τὴν ἰδία ψυχὴ, κα-
μένη ἀπὸ τὴν καρδιὰ τῆς καρδιᾶς τῆς, βγαλμένη
ἀπὸ τ' ἀμάρχαντο λουλουδι τῆς, κι ἔμως βελίς ποῦ
ἔνας ἄθροπος τοῦ γραφεῖου καί τῆς μελέτης ὡς τὸ
σφίξῃ μὲ ἀγάπη καί ὡς τὸ φιλήσῃ, μὰ ἔνας ἄλλος
ὡς τὸ κοιτάξῃ ὅχι σάν πατέρα καί σάν ἀδέρφι, κα-
θὼς ὡς ἔπρεπε.

Σ' ἀφτὸ ἀναψιτσήτητα φταίει ἡ ἀμορφωσιά κ'
ἡ ἀναμελιὰ ποῦ ἡ διατρεμένη ἐκπαίδεψή μας σκόρ-
πισε παντοῦθε. Φταίει ἀκόμα καί ἡ κοινωνικὴ πε-
ρικυκλωσιά μας ποῦ δὲν μπόρεσε νὰ βοηθήσῃ τὸ
λαὸ ν' ἀποχτήσῃ τὸ καλλιτεχνικὸ διαφέρο ποῦ ἔ-
ξιζε, ἀγγίζοντας τοῦ τὰ ψυχόρμητὰ τοῦ αἰσθημα-
τα, τραβώντας τον ἀπὸ τὸν ταπεινὸ κύκλο τοῦ ἄμου-
σου γούστου, δείχνοντάς του τὸν ἄθροπο ἀπ' ὅλας
τοῦ τῆς μεριές, δημιουργώντας του δρόμους γιὰ νὰ
διαδῇ καί νὰ ἰδῇ ὅλα τὰ περασμένα, ὀμνολογώντας
τὰ δικά του ὄνειρα, ἀκόμα πολεμώντας μαζί του.

Μὰ ὅτι δὲν ἔκαμε ἔσα μὲ τώρα κανεὶς γιὰ τὸ
λαὸ, ποῦ εἶναι ὁ μόνος ποῦ ὡς μποροῦσε ν' ἀγκα-
λιάσῃ τέτοια ἔργα, γιὰτὶ ἔλεψαν τὰ κυκλώπεια χέ-
ρια ποῦ χρειάζονταν γιὰ νὰ παταίσουν καί νὰ στη-
λώσουν δουλεύοντας, ὡς τὸ κάμῃ τώρα ἐσο ἀργὰ
δύσκολα κι ἀγάγια ἡ πίστη καί ἡ φωτιὰ τῆς Ἰδέας
ποῦ φέρνει μαζί τῆς μὴ τέτοια Λύρα, Λύρα ποῦ
εἶναι δυνατότερη κι ἀπὸ χέρια Κυκλώπων.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΪΜΑ

ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΗΣ ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Στὸ μελῆστένι ἐχόρουν ὀλημερίς μὴ ἀόρη
καί πρὸς τὸ λιοβασίλημα μεγάλο λόγων εἶπ.

— Ποιὸς εἶναι ὁ νιὸς ποῦ βοῦνται μὲ μένα νὰ χορεύῃ

«το σαφαντάδιλλο χορὸ δίχως νὰ κάμῃ ἀνάσι ;

« Ἀς ἔρθῃ κι ὁ γωὼς μπροστινὸς γιωστένι ἀπὸ τοὺς δύο
[μας

« Βαρὸ νὰ ἀόρη ἀντίποινο ἀπὸ τὸ νικημένο.

« Δίνω τοι γὼ σκιστὸ φιλή ἀνὰ τὴν κίθε διπλῃ

« μὲ τὸ γλωπὴ χειλάκι μου τὸ κρεμίζοβαμένο.

« Κι' ἂν μὲς τὴν πρώτη μὲ νικᾷ, ἔνε φιλή τοῦ δίνω.

« κι' ἂν μὲς τῆς περισσοτέρες, ὅσα κι ἂν μοῦ ξητήσῃ.

« Κόρης φιλή ναι ρότιανο στὴ ξάχαρη πιασμένον

« χωρίστωνε ποῦ θὰ τὸ βεῖ νὰ τὸ περικορφήσῃ.

« Ἐκεῖνος πάλε δίνει μου φλουριά στὴν κάθε διπλῃ

« χίλια βενέτικα φλουριά νὰ κάμῃ τὰ προικιά μου.

« Ὅλοι γ' οἱ νιοὶ ποῦ τ' ἄκουσαν ὅλοι ν' ἐμοιγαυῶνταν
καί μόνο ὁ γιὸς τοῦ Μπεϊζαντέ στὸ μέσο ξεπροβάλει,